

Dagmar Passingerová: Změny životního stylu ve vztahu ke zdraví. Posudek diplomové práce

Téma diplomové práce je zajímavé a velmi aktuální. Zvláště budoucí učitelé by se měli o zdravotní stav svých žáků zajímat i v jiných předmětech než v tělesné výchově. Pokládám, za šťastné, že na naší katedře vznikla diplomová práce na toto téma. Celá DP je přehledně a logicky členěna. Autorka řadu věcí analyzuje pomocí tří hlavních sociologických nástrojů (věk, pohlaví a vzdělání), což činí práci dostatečně odbornou. Píše hezkou češtinou, počet pravopisných chyb je malý (občas interpunkce, shoda přísudku s podnětem), práce nepostrádá zajímavost a vyjádření vlastního názoru. Za vhodné pokládám doplnění práce slovníkem a přílohami. Nechybí ani seznam grafů a tabulek. Kladem práce je také její rozsah, který je možno považovat za nadprůměrný. Autorka umí čtenáře zaujmout a jaksi jej donucuje vstupovat s ní do dialogu, což pokládám ze největší klad celé DP. Přesto má předkládaná práce řadu nedostatků, jimiž se budu zabývat v další části.

Asi největší chybou práce je způsob a četnost citací. Autorka používá v sociologii i dalších společenských vědách velice neobvyklý citační úzus: Místo citace (Novák, 1998: 65) uvádí (12, s. 66). Také způsob číslování literatury neodpovídá běžnému způsobu. Pokud autorka píše diplomovou práci z oboru sociologie, měla by pravděpodobně dodržovat citační normu, jaká je používána v Sociologickém časopisu nebo v knihách vydávaných Sociologickým nakladatelstvím. Aby mohla s úspěchem obhájit svou diplomovou práci, doporučoval bych jí prostudovat knihu J. Šanderové "Jak číst a psát text v sociálních vědách", obzvláště kapitoly věnované formálním náležitostem diplomových prací.

Autorka také cituje málo. Často uvádí informace, které rozhodně nejsou obecně známými fakty, např. oblasti působení sociologie v medicíně podle Říhové (str. 9), nebo čtyři faktory ovlivňující zdraví podle Laponce (str. 10), impuls vzniku povolání sester podle Bártlové (str. 13), nebo počty kuřáků na str. 30. Bylo by možné uvést ještě řadu dalších příkladů. Pokud uvádí "uveřejnila Mladá fronta Dnes 29.9.2006" (str. 76), čtenář nenajde název článku, jméno autora ani stranu. I citace novin by měla být podle úzu (Novák, 2006: 3) a v seznamu literatury by mělo být uvedeno: "Novák, K. 2006. Proč tloustneme? In Mladá fronta Dnes, str. 6." Uvedení zdroje informací chybí na mnoha místech a představuje zásadní slabinu práce. Číslování citací zmatek ještě dále prohlubuje. Chybějící uvádění zdrojů nenahradí ani obecné uvedení na počátku každé kapitoly, ze kterých zdrojů autorka čerpala.

Pokud uvádí grafy a tabulky, také by měla těsně pod nimi uvést zdroj dat, ze kterých je vytvořila způsobem "Zdroj: ČSÚ, 2002".

Autorka se také nevyhnula řadě žurnalizmů: Na str. 29 "jako bonus", "Naprostě tragických výsledků", na str. 30 "zabijákem je rakovina plic", "Čechům koluje pivo v krvi" (str. 56), "šílení kolem nemoci šílených krav" (str. 65), "fyzického vybití" (str. 83), "žít zdravě je in" (tamtéž).

V diplomové práci by se neměla vyskytovat klišé typu "české pivo je ve světě zárukou kvality" (str. 84) nebo "východoevropané tak platí daň za to, že je v období komunismu nikdo neučil jíst zdravě" (str. 89). Pokud autorka vytýká státnímu socializmu zásahy do života občanů, dostává se do rozporu, když mu zároveň vytýká, že neučil občany jíst zdravě. Navíc tvrzení samo o sobě není pravdivé: V té době existovaly kampaně za zdravé stravování, neexistovala reklama na nezdravé nápoje (Coca Cola) a restaurace rychlého stravování (fast foody). Věta "v minulé éře stát občany naučil, že se on sám o ně v nouzi postará" (str. 18). O své občany v nouzi se stará každý moderní sociální stát (tedy i v západní Evropě), a nejde tak o nic výjimečného či zavrženíhodného.

Musím také zmínit několik logických rozporů v práci obsažených: Na str. 16 uvádí na jednom místě, že socialistické státy měly kratší délku života než západní země, ale o jeden odstavec dále nekriticky cituje, že čím rovnoměrně je ve státě rozděleno bohatství, tím delší je střední

délka života. Jen málo zemí mělo tak rovnoměrně rozdělené bohatství jako státy východního bloku, a přesto zde byla střední délka života kratší než v západní Evropě. Čtenáři chybí vysvětlení tohoto rozporu.

Na str. 22 jsou zbytečně zopakovány v zásadě stejné faktory, jako na str. 10, které ovlivňují úmrtnost, zatímco na str. 10 ovlivňovaly celý zdravotní stav člověka. Pokud něco opakujeme, alespoň bychom se o tom měli zmínit.

Autorka uvádí: "Z tohoto vyplývá, že proces snižování kojenecké úmrtnosti začal již před rokem 1989, kdy se snížila mezi lety 1980 a 1990 z 16,6 na 10,8" (str. 25). Bylo by správné uvést, že proces snižování kojenecké úmrtnosti začal a nejrychleji probíhal v českých zemích těsně po roce 1900, kdy se z umírajících 250 kojenců z 1000 snížil během dvou desetiletí na několik málo desítek. Období státního socialismu v tomto trendu pokračovalo.

Příliš smyslu nedává věta: "Z rodin, kde otec kouřil vzešlo 21,3% kuřáků, kde kouřila matka, vzešlo 46,1% kuřáků" (str. 39). Není jasné jestli z celkového počtu kuřáků, nebo z dětí v rodinách, kde se kouří. V kapitole "Proč začínáme kouřit" by měl být také zmíněn vliv reklamy. Není jasné co znamená věta "U žen procento těžkých sportovkyň se vzděláním spíše kolísá" (str. 80). Podobně: "v dlouhodobé studii... odpovědělo nejvíce mužů, že pili alkohol v posledním týdnu v roce 2002" (str. 84). Souvisí poslední týden roku 2002 se Silvestrem? Bylo by také lepší napsat "indický stát Kérala" než pouze stát Kérala (str. 16).

Autorka se nevyhnula ani řadě jednoznačných tvrzení, které nemusí být při bližším pohledu tak jednoznačné: "Je prokázáno, že je ekonomicky výhodnější, když se o nemocného stará rodina, než když tak činí stát" (str. 18). Pro koho je to ekonomicky výhodnější? Pro rodinu? Pro stát? Co když někdo rodinu nemá? Co když rodinná péče povede k pacientovu úmrtí, zatímco by díky profesionální péči v nemocnici přežil. Stát pak přijde o práci i daně takového občana, což pro něj jistě moc výhodné není. Nebo je pro rodinu ekonomicky výhodné mít v péči dlouhodobě nemocného pacienta?

Podobně tvrzení: "Informace podáváme jak verbální tak neverbální cestou, přičemž tou neverbální jich předáváme většinu". Ať autorka zkusí vyřídít něco telefonem a poté tu samou věc řečí těla za stálého mlčení. Uvidíme, kde se podaří předat víc informací.

Také tvrzení "médiá ovlivňují náš životní styl nejvíce" (str. 88), je příliš zjednodušující. Nebo tvrzení: "Ještě nedávno znamenala hospitalizace pacienta naprostou izolaci od jeho normálního okolí" (str. 19). Neexistovaly snad před rokem 1989 návštěvy pacientů rodinnými příslušníky?

I přes výše uvedené zápory doporučuji diplomovou práci k obhajobě.

PhDr. Stanislav Holubec

5.12. 2006

2-3